ناصر باقری‌مقدم، دبیر روزآمدسازی نقشهٔ جامع علمی کشور در گفت‌وگوی ۹۰ دقیقه‌ای با «فرهیختگان»:

موفقیت اجرای نقشه درگروی اجماع و گفتمان‌سازی است

ابوالفضل مظاهری
دیبر گروه دانشگاه

نیمه دی ماه سال ۹۸ سندی پس از ۱۶ جلسه بررسی در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید که دورنمای حرکت مجموعه‌های علمی و فناوری کشور را روشن می‌کرد. سندی که نخستین بار رهبر انقلاب سال ۸۵ در دیدار استادان و مدیران دانشگاه‌ها به ضرورت نگارش آن تأکید کردند و در نهایت به عنوان «نقشه جامع علمی کشور» از سال ۹۰ در دستور کار دستگاه‌های اجرایی قرار گرفت. گذشت بیش از یک دهه از زمان نگارش و تحولات متعدد دنیای علم که در سال‌های اخیر سرعت بیشتری هم به خود گرفته اهمیت بازنگری و به‌روزرسانی این نقشه را دوچندان کرده؟ از همین رو سال گذشته این فرابنیه علمی کشور نوآوری‌سازی به فرهنگستان علوم سپرده شد. ناصر باقری‌مقدم، رئیس گروه مطالعات راهبردی علم و فناوری و آینده‌نگاری دستگاه‌های اجرایی از سال گذشته مسئولیت روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور را برعهده گرفته است. او اکنون در اسفند ماه ۱۴۰۳ از تکمیل بیش از ۸۰ درصد روند روزآمدسازی خبر داده و درگفت‌وگو با «فرهیختگان» ابعاد و ویژگی‌های نگارش نسخه دوم نقشه جامع علمی را تشریح کرده که احتمالا سال آینده برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رفت. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه از نظر می‌گذرانید.

گفت‌وگو را از وعده‌ای آغاز کنیم که شما در گفت‌وگو با برنامه «رؤیای دانشگاه ایرانی /روزنامه «فرهیختگان» مطرح و استنادها را مازاد ارائه نسخه نهایی نقشه اعلام کرده بودید. دربیان نخستین هفته اسفند ماه ۱۴۰۳، چه میزان از فرایند روزآمدسازی یا به‌روزرسانی نقشه جامع علمی کشور پیش رفته و چه مقدار از کار باقی مانده است؟

برنامه‌ریزی برای این پاسخ بوده که فرایند تا پایان سال به اتمام برسد. اما همان‌طور که توضیح خواهم داد، نوع کار مجوب ایجاد اختلالاتی در برنامه را مازمانبندی شده است. بر اساس رهنمودهای شورای عالی انقلاب فرهنگی، فرهنگستان موظف است این کار را با بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های علمی و فناوری کشور انجام دهد، نه صرفاً با استفاده از ظرفیت‌های درون‌سازمانی خود فرهنگستان.

همان‌طور که مستحضرید فرهنگستان گروه‌های علمی متعددی دارد که هریک از ظرفیت‌های علمی بالایی برخوردارند. با توجه به سیاست کلی ما، نقشه جامع علمی کشور از نظر مفهومی به ۱۶ بخش اصلی تقسیم شده است که بخش شانزدهم مربوط به تلفیق این بخش‌هاست. درواقع کار به ۱۵ قسمت تقسیم شد؛ این ۱۵ بخش شامل چشم‌انداز، اهداف، شاخص‌ها، اولویت‌ها، استراتژی‌های سطح کلان، ماموریت‌های محور کوتاه‌مدت، ملاحت، مهندسی، علوم انسانی، علوم‌پایه، کشاورزی، آموزش عالی، آموزش‌وپرورش، اقتصاد دانش‌بنیان، تأمین مالی، بین‌الملل و بخش‌های مرتبط است. این موارد اجزای نقشه جامع علمی کشور هستند. در انتهای این نقشه نیز تقسیم کار عالی و ضمانت اجرایی آن مدنظر قرار گرفته است.

این ماموریت به یک مسئله بسیار مهم اشاره کرد؛ ما در گذشته در فرهنگستان، فرایند لایه‌برداری تصمیم‌گیری و اجراست.

طبیعتاً بعضی از بخش‌ها کارشان را انجام داده‌اند. در حال حاضر ما وارد دو مرحله تلفیق شده‌ایم. برخی بخش‌ها هم بسته‌های کاری خود را که باید تکمیل می‌کردند، در مراحل پایانی قرار دارند. برخی بخش‌هایی هم هنوز نحوه کار خود را به پرسش شما، در ابتدای استفاده ۱۴۰۳، بیش از ۸۰ درصد کار به انجام رسیده و ۲۰ درصد باقی مانده. مربوط به مرحله تلفیق است. اکنون ما منتظر دریافت بسته‌های کاری از دستگاه‌ها و دانشگاه‌ها هستیم تا فرایند تلفیق را تکمیل کنیم.

اینکه می‌گویم دستگاه‌ها و دانشگاه‌ها، می‌خواهم تأکید کنم که ما بسته‌ها را به دستگاه‌های اجرایی مسئول نیز ارائه دادیم‌ها. به‌عنوان مثال، به معاونت علمی درخواست داده‌ایم که نقشه خود را ارائه دهند. این درخواست به وزارت علوم و وزارت آموزش‌وپرورش نیز ارسال شده است. همچنین به‌طور موازی، این ماموریت‌ها به بدنه دانشگاهی کشور که در آن زمینه تخصص دارند، محول شده است. به‌عنوان مثال از دانشگاه‌های اصلی استان تهران و دانشگاه آزاد خواسته‌ایم که در بسته‌های تخصصی به‌صورت موازی کار کنند. بنابراین بعضی از بخش‌ها در انتهای کار به دانشگاه‌های مستقر در استان‌های کشور واگذار شده تا در بخش‌های تخصصی در دانشگاه‌ها اعلام نظر نمایند. همین فرایند با انجمن‌های علمی مورد تأیید وزارت علوم در حال جریان است.

نظرات دستگاه‌های اجرایی کنار نظرات دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی در کمیسیون تلفیق، جمع‌بندی و نقشه به‌روز می‌شود. زیرا ما باور داریم برای به‌روزرسانی دو نکته را از آن باید هم به آینده و لبه‌های دانش و اتفاقات جهانی توجه داشته باشیم که این بیشتر از طرف دانشگاهی می‌رسد و هم وقایعیت‌های موجود کشور را نظر بگیریم تا روزآمدسازی نقشه هم آرمانی و هم واقع‌گرا باشد.

اگر برنامه‌ریزی ما برای ۱۰ سال آینده است و نقشه‌ای که هم‌اکنون داریم برای سال ۱۴۱۴ افق‌گذاری می‌کند. سال آینده، آخرین سال هدف‌گذاری نقشه‌ای است که اکنون در دست داریم. ایمدوارم در سال آینده با توجه به فرایند در دستور کار، نقشه به‌روز شده برای ۱۰ سال آینده نیز نقشه‌ای برای بقیه‌ی مراحل در اختیار متخصصین، دانشگاهیان و بازیگران حوزه علم‌وفناوری قرار گیرد.

مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور اخیراً همایش با عنوان «علم‌وفناوری در برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» برگزار کرد که شما هم در آن همایش حضور داشتید. حدود ۷۶۷ محور مهم برنامه در حوزه علم‌وفناوری بررسی شد. در برخی پنل‌ها نکته‌ای مطرح شد که می‌خواهم از آن دو فضای به‌روزرسانی نقشه بررسی کنم. یکی از گزاره‌های پرتکرار مطرح‌شده، توسط کارشناسان مربوط به نسخه دوم نقشه و جمع‌بندی برنامه در بخش آموزش عالی بود. هیچ‌کس مدعا دار اشتباه نمی‌داند اما باید دید برخی تصورات و تحولات در دقیقه ۹۰ در فرایند جمع‌بندی حیین ماجرا باعث ایجاد مشکلاتی شده است. نگارش برخی احکام دچار ابهام بوده و پرداخت‌های متفاوتی نسبت به آن وجود دارد. درحالی‌که نگارش آن نیز بسکار بل و نیم طول کشید و برنامه قبلی یک سال تمدید شد. برای به‌روزرسانی نقشه و جلوگیری از تکرار مشکلات مشابه با برنامه هفتم چه تمهیداتی اندیشیده‌اید تا این مشکلات تکرار نشود؟

واقعاً سؤال خوبی است. در یکی از پنل‌ها به همین نکته اشاره کردم. اتفاقی که در کشور گروه‌های قدرت است و مالک هر کتیبه سیاست‌گذاری یک روش کاملاً عقلانی مطرح نیست و «rational» (عقلی) است. اما آن‌طور که در ادبیات این حوزه می‌خوانیم، این‌طور موجود را برطرف کند یا باید مطابق با تحلیل‌ها و روندهای بین‌المللی باشد یا باید بدهد کشور بخورد و زیاد برطرف کند یا ما را در زمره مدرمان علم‌وفناوری قرار دهد. اگر خارج از این موارد باشد، هیچ اثر اولویت‌ساز نیست. شاید فقط یک سلیقه که اکنون هست. این دو اقدام، اپیدوارم این اتفاق بیفتد. اما مطالبه‌ی یک بخش دانشگاه و یک بخش رهبر را داریم. به همه نشفته، اما در بخش‌های مختلف، هیچ انسجامی بین آن‌ها برقرار نیست. به‌حول‌وله الهی اصل قصد داریم به این گونه رفتار کنیم که چشم‌انداز خود را در اهداف نشان دهد. اهداف را در شاخص‌ها تبیین کنیم. شاخص‌ها با اولویت‌ها هماهنگ شده و سپس دلیل این اهداف را، راهبردها و اقدامات به‌صورت مشخص تعیین شود.

بعد این ترتیب زمانی که هر متخصص بخواهد در باره یک اقدام صحبت کند، تمامی این بخش‌ها و هم‌ترازی‌ها و اولویت‌ها و استراتژی‌ها و ابزارهای تأثیرگذار فراهند کرد. اقدام باید به یک راهبردی باراهبرد، یک اولویت، یک شاخص، یک هدف و بخشی از چشم‌انداز متصل شود. اگر ما بتوانیم نخ تسبیح را در این فرایند ایجاد کنیم، این امر به انسجام در فرایند نقشه داشته، در سال ۹۰ این اتفاق نیفتاد. بعد از آن اقدام محقق نگردند. مهم‌ترین دلیل دوم، توجهی این بود که هر وقت دست به جایی می‌زدند، نمایندگان استان‌ها و سایر گروه‌ها شروع به اعتراض می‌کردند و می‌گفتند این تصمیم به‌ضرر استان یا منطقه آنها خواهد بود.

ما در نقشه فعلی، به‌دنبال آنیم که برخی چرخش‌های راهبردی را به‌طور صریح و لازم‌الاجرا وارد کنیم تا این تغییرات و مطروفاتی در سیستم اجرایی کشور اعمال شوند. برای مثال در بحث آموزش عالی، ما باید این آمایش را انجام دهیم. در بخش تأمین مالی، بخش‌های کارشناسی حال انجام کارهای لازمه‌اند. اما باید تغییر دراساسی از اصل ۳۰ قانون اساسی ارائه دهیم. این اصل به‌طور واضح اشاره دارد که آموزش ابتدایی تا حد متوسطه در کشور باید به‌طور رایگان در اختیار مردم قرار گیرد و هزینه‌ها نهاد و شورای عالی سطح کفایت مطرح شده است باید بتوانیم تفسیر مطابق با شرایط کشور از این اصل داشته باشیم.

این مورد، یکی از جاهایی است که نسبت به آن چالش برای تصمیم‌گیری وجود دارد.

تفسیر قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان است. به نظر من، اگر بدنه علم و فناوری کشور به این سمت حرکت کند و تلاشی برای دریافت تفسیر درست این اصل صورت گیرد، می‌توانیم نیازهای واقعی کشور در حوزه آموزش عالی را بر اساس استناد و شواهد شناسایی کنیم. یک نقطه دیگر که در حوزه آموزش عالی داریم، بحث تأمین نیاز با این تعداد از بخش‌های آموزش عالی به شکل رایگان و با تأمین دولت ندارید. در بسیاری از کشورها، بخش عمده‌ای از تأمین مالی آموزش عالی از طریق بخش خصوصی تأمین می‌شود. در کشور ما، در حین حال با چالش‌های جدیدی نیز مواجه شده است. نمی‌توان انتظار داشت یک مجموعه اجرایی مانند وزارت علوم بتوانیم قادر به حل این چالش‌ها باشد. نقشه جامع علمی کشور باید قادر باشد در مشکلات ساختاری و حل‌کند.

از سوی دیگر یکی دیگر از مشکلاتی که داریم، کمبود جرئت برای تصمیم‌گیری بویژه در سال‌های اخیر است. مسئله و مشکل را می‌بینیم، اما برای تغییر آن جرئت تصمیم‌گیری را به خاطر مصلحت‌اندیشی‌ها و نگاه‌های متفاوت، گاهی اوقات مسئله را از مسئور کار خارج کرده و صورت مسئله را برای حل مسئله، پاک می‌کنیم. انتظار آن است که در نقشه جامع علمی، نیز مسئولان به این نتیجه برسیم که بازیگر راستایی که در تصمیم‌گیری‌های مهم را محقق کند. وقتی در همه یا خاطر دشواری‌ها و هزینه‌هایی که تصمیم‌گیری‌های اجرایی ممکن است داشته باشند، هیچ‌کس حاضر نیست روادعل شود، نقشه باید بتواند این چالش‌ها و مسائل اصلی علم‌وفناوری کشور را شناسایی کرده و برای حل آن‌ها اقدام کند. نقشه تا چه اندازه استاد اقدام‌ها را پیوشش داده و حل می‌کند؟

ما دیرو دیرکرد کلی، رویکردی به خود ساخته یا نظام علم‌وفناوری کشور نیاز دریم. در واقع به یک چشم‌انداز مشخص و اساسی تعریف شود. به عنوان مثال، در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان، اگر بتوانیم اقلام راهبردی (رفتنی) و یا اولویت‌های نقشه جامع تطبیق دهیم، اتفاقات مهمی در این حوزه خواهد افتاد. در حال حاضر، در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان، مارفاهای پراکنده و به یک چشم‌انداز خواهیم رسید.

این سند با سند قبلی تفاوت فیزیکی هم خواهد داشت: در سند قبلی، انسجام ساختاری در بخش‌های مختلف از وجود نداشت. انتقادی به سند قبلی داشته باشم؛ در نقشه فعلی در بخش‌های مختلف از وجود نداشت. انتقادی به سند قبلی داشته باشم؛ در نقشه فعلی بخش راهبردها داریم. به همه نشفته، اما در بخش‌های مختلف، هیچ انسجامی بین آن‌ها برقرار نیست. به‌حول‌وله الهی اصل قصد داریم به این گونه رفتار کنیم که چشم‌انداز خود را در اهداف نشان دهد. اهداف را در شاخص‌ها تبیین کنیم. شاخص‌ها با اولویت‌ها هماهنگ شده و سپس دلیل این اهداف را، راهبردها و اقدامات به‌صورت مشخص تعیین شود.

بعد این ترتیب زمانی که هر متخصص بخواهد در باره یک اقدام صحبت کند، تمامی این بخش‌ها و هم‌ترازی‌ها و اولویت‌ها و استراتژی‌ها و ابزارهای تأثیرگذار فراهند کرد. اقدام باید به یک راهبردی باراهبرد، یک اولویت، یک شاخص، یک هدف و بخشی از چشم‌انداز متصل شود. اگر ما بتوانیم نخ تسبیح را در این فرایند ایجاد کنیم، این امر به انسجام در فرایند نقشه داشته، در سال ۹۰ این اتفاق نیفتاد. اما باید تغییر دراساسی از اصل ۳۰ قانون اساسی ارائه دهیم. این اصل به‌طور واضح اشاره دارد که آموزش ابتدایی تا حد متوسطه در کشور باید به‌طور رایگان در اختیار مردم قرار گیرد و هزینه‌ها نهاد و شورای عالی سطح کفایت مطرح شده است باید بتوانیم تفسیر مطابق با شرایط کشور از این اصل داشته باشیم.

این مورد، یکی از جاهایی است که نسبت به آن چالش برای تصمیم‌گیری وجود دارد.

تفسیر قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان است. به نظر من، اگر بدنه علم و فناوری کشور به این سمت حرکت کند و تلاشی برای دریافت تفسیر درست این اصل صورت گیرد، می‌توانیم نیازهای واقعی کشور در حوزه آموزش عالی را بر اساس استناد و شواهد شناسایی کنیم. یک نقطه دیگر که در حوزه آموزش عالی داریم، بحث تأمین نیاز با این تعداد از بخش‌های آموزش عالی به شکل رایگان و با تأمین دولت ندارید. در بسیاری از کشورها، بخش عمده‌ای از تأمین مالی آموزش عالی از طریق بخش خصوصی تأمین می‌شود. در حال حاضر، دانشگاه‌ها در کشور ما با چالش‌های جدیدی نیز مواجه شده‌اند. نمی‌توان انتظار داشت یک مجموعه اجرایی مانند وزارت علوم بتوانیم قادر به حل این چالش‌ها باشد. نقشه جامع علمی کشور باید قادر باشد در مشکلات ساختاری و حل‌کند.

از سوی دیگر یکی دیگر از مشکلاتی که داریم، کمبود جرئت برای تصمیم‌گیری بویژه در سال‌های اخیر است. مسئله و مشکل را می‌بینیم، اما برای تغییر آن جرئت تصمیم‌گیری را به خاطر مصلحت‌اندیشی‌ها و نگاه‌های متفاوت، گاهی اوقات مسئله را از مسئور کار خارج کرده و صورت مسئله را برای حل مسئله، پاک می‌کنیم. انتظار آن است که در نقشه جامع علمی، نیز مسئولان به این نتیجه برسیم که بازیگر راستایی که در تصمیم‌گیری‌های مهم را محقق کند. وقتی در همه یا خاطر دشواری‌ها و هزینه‌هایی که تصمیم‌گیری‌های اجرایی ممکن است داشته باشند، هیچ‌کس حاضر نیست روادعل شود، نقشه باید بتواند این چالش‌ها و مسائل اصلی علم‌وفناوری کشور راشناسایی کرده و برای حل آن‌ها اقدام کند. نقشه تا چه اندازه استاد اقدام‌ها را پیوشش داده و حل می‌کند؟

ما دیرو دیرکرد کلی، رویکردی به خود ساخته یا نظام علم‌وفناوری کشور نیاز دریم. در واقع به یک چشم‌انداز مشخص و اساسی تعریف شود. به عنوان مثال، در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان، اگر بتوانیم اقلام راهبردی (رفتنی) و یا اولویت‌های نقشه جامع تطبیق دهیم، اتفاقات مهمی در این حوزه خواهد افتاد. در حال حاضر، در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان، مارفاهای پراکنده وجود دارد. اگر بتوانیم این اقدام را در حوزه علم‌وفناوری، اجماع‌سازی و اجماعی است.

من نمی‌توانم مدعی شوم که من می‌توانم این اقتشاشات را به‌صورت سرتاسر، اما کاری که به‌عنوان سیاست‌پژوه می‌توانم انجام دهم، این است که از تمام ابزار استفاده کرد و حداقل آن را کاهش دهیم. مثلاً می‌توانیم میزان اقتشاشات در نقشه صصوب‌شده یا به‌روزشده را به حداقل برسانیم. به‌طوری‌که متخصصان بگویند این نقشه تا حد زیادی انسجام خود را حفظ کرده و تلاشی اجرا و پیاده‌سازی دارد.

به‌عنوان یک کارشناس این حوزه می‌گویم که حتی این مسائل در مجامع بین‌المللی هم هم‌فرهنگ‌ساز (به‌عنوان مشاور هم‌راهگذار خودداشته باشند) و هم‌راهگذار خودداشته باشند، یعنی یک جریان‌ساز هم‌راهگذار خودداشته باشند. تعاملات بین‌المللی نیز باید این دو هدف غالب را پوشش دهد. آنچه من خواهم بتوانم انجام دهم، این است که در فرایند تدوین انجام می‌شود. به‌عبارت‌دیگر درحالی‌که در مستندات اسناد این قسمت بوده اما در فرایند تدوین آخرین مرحله‌ای است که تهیه می‌کنیم. ما متنظر به نقشه جامع باشیم بخش‌های مختلف با توجه به دو سیاست یا روح کلی یا رویکردی که اعلام کرده‌ایم و منبعث از سیاست‌های فناوری است. مطالب خود را تهیه کنند، سپس این مطالب را از پایین جمع‌آوری خواهیم کرد و به یک چشم‌انداز خواهیم رسید.

این مورد را برای گروه‌های مختلف ذی‌نفع، این انسجام کوچک را در دست دارم. هر فرد یا هر دیدگاهی سعی می‌کند دیدگاه‌های خود را در فرایند تصویب وارد کند. جالب است بدانید پیش از ۳۰ اولویت در حوزه علم‌وفناوری، در برنامه هفتم وجود دارد. جالب است در سال‌های گذشته همیشه به نقشه جامع انتقاد می‌شد که این نقشه دارای تکثر اولویت‌ها است. تازه دوزمانی برنامه نقشه جامع - که در سال ۱۳۸۸ تصویب و تا ۱۴۱۴ هدف‌گذاری شد - ۱۵ ساله بود، اما اکنون برای برنامه پنج‌ساله نیز تعداد زیادی اولویت وجود دارد. این فرایند ساختاری است که من اشاره کردم. در فرایند تهیه، تدوین و تصویب اسناد، باید بتوانیم این ایراد را برطرف کنیم. یعنی بطور تخصصی در شکل انسجام است. یعنی در بخش‌های مختلف، اکنون به حدی برنامه‌ها و نظرات مفید و متفاوت داریم که نمی‌بایدیم که اما با منابع و ظرف زمانی کشور قابل تطبیق نیست.

واقعیت این است که ما در نقشه جامع قبلی نیز با این مشکل مواجه‌بودیم. وجود اولویت‌های متعدد در نقشه بیانگر همین موضوع چالشزایی هاست. این بار اقدامانی انجام داده‌ایم تا این مشکل تکرار نشود. مهم‌ترین اقدام این است که معمولاً وقتی نقشه تهیه می‌شود و نظر دیگران بین از تهیه برنامه اعمال شده، این امر موجب ازبین رفتن انسجام می‌شود. ما این فرایند را وارونه کردیم. به این صورت که گفتیم هرکسی هر نظری دارد قبل از اینکه ما برنامه نهایی را به شورای عالی انقلاب‌فرهنگی ارائه دهیم، نظر خود را به ما بدهد. این یک نکته ظریف است. متأثر وقتی می‌خواهیم بگوییم وزارت علوم در حوزه‌های خود نظر دارد. این نظرات را باید قبل از اینکه ما برنامه را در فرهنگستان نهایی کنیم و به شورای عالی انقلاب‌فرهنگی بدهیم، دریافت کنیم. اعضای شورای عالی انقلاب‌فرهنگی به‌عنوان دستگاه‌های اجرایی نقشه در آینده، تأثیرپذیری به حرکت نقشه خواهند کشت. بنابراین بعضورت موازی این ماموریت‌ها به دانشگاه‌های مستقر در استان‌های کشور واگذار شده تا در بخش‌های تخصصی در دانشگاه‌ها اعلام نظر نمایند. همین فرایند با انجمن‌های علمی مورد تأیید وزارت علوم در حال جریان است.

نظرات دستگاه‌های اجرایی کنار نظرات دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی در کمیسیون تلفیق، جمع‌بندی و نقشه به‌روز می‌شود. زیرا ما باور داریم برای به‌روزرسانی دو نکته را از آن باید هم به آینده و لبه‌های دانش و اتفاقات جهانی توجه داشته باشیم که این بیشتر از طرف دانشگاهی می‌رسد و هم وقایعیت‌های موجود کشور را نظر بگیریم تا روزآمدسازی نقشه هم آرمانی و هم واقع‌گرا باشد.

اگر برنامه‌ریزی ما برای ۱۰ سال آینده است و نقشه‌ای که هم‌اکنون داریم برای سال ۱۴۱۴ افق‌گذاری می‌کند. سال آینده، آخرین سال هدف‌گذاری نقشه‌ای است که اکنون در دست داریم. ایمدوارم در سال آینده با توجه به فرایند در دستور کار، نقشه به‌روز شده برای ۱۰ سال آینده نیز نقشه‌ای برای بقیه‌ی مراحل در اختیار متخصصین، دانشگاهیان و بازیگران حوزه علم‌وفناوری قرار گیرد.

مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور اخیراً همایش با عنوان «علم‌وفناوری در برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» برگزار کرد که شما هم در آن همایش حضور داشتید. حدود ۷۶۷ محور مهم برنامه در حوزه علم‌وفناوری بررسی شد. در برخی پنل‌ها نکته‌ای مطرح شد که می‌خواهم از آن دو فضای به‌روزرسانی نقشه بررسی کنم. یکی از گزاره‌های پرتکرار مطرح‌شده، توسط کارشناسان مربوط به نسخه دوم نقشه و جمع‌بندی برنامه در بخش آموزش عالی بود. هیچ‌کس مدعا دار اشتباه نمی‌داند اما باید دید برخی تصورات و تحولات در دقیقه ۹۰ در فرایند جمع‌بندی حیین ماجرا باعث ایجاد مشکلاتی شده است. نگارش برخی احکام دچار ابهام بوده و پرداخت‌های متفاوتی نسبت به آن وجود دارد. درحالی‌که نگارش آن نیز بسکار بل و نیم طول کشید و برنامه قبلی یک سال تمدید شد. برای به‌روزرسانی نقشه و جلوگیری از تکرار مشکلات مشابه با برنامه هفتم چه تمهیداتی اندیشیده‌اید تا این مشکلات تکرار نشود؟

واقعاً سؤال خوبی است. در یکی از پنل‌ها به همین نکته اشاره کردم. اتفاقی که در کشور ما در فرایند تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های ذی‌نفع رخ می‌دهد، چیزی یک اشکال است و آن این است که در گام‌های اول، کارهای کارشناسی خوبی انجام می‌گیرد. اما در فرایند تصمیم‌گیری و اجراست.

طبیعتاً بعضی از بخش‌ها کارشان را انجام داده‌اند. در حال حاضر ما وارد دو مرحله تلفیق شده‌ایم. برخی بخش‌ها هم بسته‌های کاری خود را که باید تکمیل می‌کردند، در مراحل پایانی قرار دارند. برخی بخش‌هایی هم هنوز نحوه کار خود را به پرسش شما، در ابتدای استفاده ۱۴۰۳، بیش از ۸۰ درصد کار به انجام رسیده و ۲۰ درصد باقی مانده. مربوط به مرحله تلفیق است. اکنون ما منتظر دریافت بسته‌های کاری از دستگاه‌ها و دانشگاه‌ها هستیم تا فرایند تلفیق را تکمیل کنیم.

اینکه می‌گویم دستگاه‌ها و دانشگاه‌ها، می‌خواهم تأکید کنم که ما بسته‌ها را به دستگاه‌های اجرایی مسئول نیز ارائه دادیم‌ها. به‌عنوان مثال، به معاونت علمی درخواست داده‌ایم که نقشه خود را ارائه دهند. این درخواست به وزارت علوم و وزارت آموزش‌وپرورش نیز ارسال شده است. همچنین به‌طور موازی، این ماموریت‌ها به بدنه دانشگاهی کشور که در آن زمینه تخصص دارند، محول شده است. به‌عنوان مثال از دانشگاه‌های اصلی استان تهران و دانشگاه آزاد خواسته‌ایم که در بسته‌های تخصصی به‌صورت موازی کار کنند. بنابراین بعضی از بخش‌ها در انتهای کار